

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN
HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT

ALS EENS ARENDS PSALM 103:3

Onder redactie van Prof. Dr F. J. J. Buijendijk, Dr K. Dijk, Prof. Dr V. Hepp, Drs C. Tazelaar en Dr B. Wielenga

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; J. van Andel, 's Gravenhage; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; N. C. Breen, Amsterdam; Drs W. E. Engelkes, Harderwijk; Prof. Dr F. W. Grosheide, Amsterdam; Prof. Dr T. Hoeksma, Kampen; Dr G. Kuiper, Tiel; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr J. G. Kuntz, Arnhem; Dr G. R. Kuiper, Haarlem; Dr H. W. Laman, Assen; Dr C. Lindeboom, Amsterdam; Dr S. O. Los, 's Gravenhage; Dr P. C. Meijster, Rotterdam; Dr J. C. de Moor, Utrecht; Dr J. C. Rullmann, Utrecht; Dr K. Schilder, Delft; Dr W. J. A. Schouten, Kampen; Dr J. Thijss, Meppel; Dr H. Th. Vollenhoven, 's Gravenhage; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr J. D. Wielenga, Hoofddorp; Mr J. A. de Wilde, 's Gravenhage.

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; J. van Andel, 's Gravenhage; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; N. C. Breen, Amsterdam; Drs W. E. Engelkes, Harderwijk; Prof. Dr F. W. Grosheide, Amsterdam; Prof. Dr T. Hoeksma, Kampen; Dr G. Kuiper, Tiel; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr J. G. Kuntz, Arnhem; Dr G. R. Kuiper, Haarlem; Dr H. W. Laman, Assen; Dr C. Lindeboom, Amsterdam; Dr S. O. Los, 's Gravenhage; Dr P. C. Meijster, Rotterdam; Dr J. C. de Moor, Utrecht; Dr J. C. Rullmann, Utrecht; Dr K. Schilder, Delft; Dr W. J. A. Schouten, Kampen; Dr J. Thijss, Meppel; Dr H. Th. Vollenhoven, 's Gravenhage; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr J. D. Wielenga, Hoofddorp; Mr J. A. de Wilde, 's Gravenhage.

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; J. van Andel, 's Gravenhage; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; N. C. Breen, Amsterdam; Drs W. E. Engelkes, Harderwijk; Prof. Dr F. W. Grosheide, Amsterdam; Prof. Dr T. Hoeksma, Kampen; Dr G. Kuiper, Tiel; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr J. G. Kuntz, Arnhem; Dr G. R. Kuiper, Haarlem; Dr H. W. Laman, Assen; Dr C. Lindeboom, Amsterdam; Dr S. O. Los, 's Gravenhage; Dr P. C. Meijster, Rotterdam; Dr J. C. de Moor, Utrecht; Dr J. C. Rullmann, Utrecht; Dr K. Schilder, Delft; Dr W. J. A. Schouten, Kampen; Dr J. Thijss, Meppel; Dr H. Th. Vollenhoven, 's Gravenhage; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr J. D. Wielenga, Hoofddorp; Mr J. A. de Wilde, 's Gravenhage.

Adres der Redactie:
Prof. Dr V. HEPP, Van Broestraat 14, Amsterdam.

Drukkers-uitgevers
OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes.
Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000.

Afhonement: f1.25 per drie maanden bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland en Ned. Indië f9.— per jaar.
Advertentieën: 35 ct. per regel.

INHOUD: Het jaar 1922. — Open Brief aan den heer N. Baas, inzake zijn artikelen over „Reformatie-Mentaliteit”. IV. — Uit de Schrift: Hoe lang nog verdragen? (Matth. 17: 17). — Kerkelijk Leven: Toespraak van Prof. Grosheide. — Pol. en Soc. Leven: Wolven en donkerheid. Vredesbeweging. — Wijsbegeerte: In de school der Wijsbegeerte. IX. — Letteren en Kunst: Bij de Jaarwisseling. — Zending en Evangelisatie: Hoofddienst en Hulpdienst. — Perschoon. — Kerknieuws.

HET JAAR 1922.

I.

De evangelist onder de ongelooft profeten, Nietzsche, predikte als het zekere verlossingsmiddel: de wil tot macht.

Velen hebben in zijn evangelie geloofd en gelooven er nog in.

Zij achten echter de volheid des tijds nog niet gekomen.

Nog dieper moet de menscheit in haar ellende verzinken.

Zij moet eerst nog wanhopiger worden.

Dan zal zij opstaan en spreken: ik wil. Ik wil de macht.

Het evangelie van Nietzsche kreeg in 1922 een schone kans.

De behoefte aan verlossing, niet zoozeer uit religieus, als wel uit oconomischen en politieken, hier en daar ook uit moreelen nood, werd nog schreiender openbaar dan in het jaar, dat vooraf ging.

De herlevingsvleugels, die zich in 1921 nog verdoonden, bleven in 1922 zoo goed als uit.

De menscheit lijdt schrikkelijk, maar haar kan niet eens een morfinespuitje worden gegeven.

De morfine schijnt op.

Wanneer er één volk was, dat de wil tot macht had, het zou goedkoop veroveringen maken.

Het zou de internationale vesting geopend en de kracht tot verweer gebroken vinden.

Zou de tijd voor de vestiging van een nieuw wereldrijk ooit zoo gunstig geweest zijn als nu?

Maar dit is het menscheitstragische en het Goddelijk-ironische in den toestand van vandaag: het evangelie van wereldoverwinning door het geloof verwerpt men, het evangelie van den wil tot macht neemt men aan. Doch er is geen wil tot macht.

Wensch naar wil tot macht is er wel.

Wil tot macht zelf niet.

Gij tast het verschil.

Een zenuwlijder meent, dat hij geen kracht heeft om te loopen. De arts beduidt hem, dat die kracht hem niet ontbreekt, maar dat er iets schort aan zijn wil, waardoor hij van de aanwezige kracht niet het rechte gebruik kan maken. De patiënt wordt boos op zichzelf, vermaant zich en zegt: ik wil.

Hij gaat aan den wandel. Maar hij heeft nog geen honderd meter afgelegd, of hij zakt ineen. Ziet ge wel, zoo klaagt hij, dat de dokter mij heeft bedrogen. Ik wilde wel, maar ik had de kracht niet.

Maar hij begrijpt niet, dat een voornemen van een oogenblik slechts een wensch is en geen wil. Wil kenmerkt zich door het constante, het standvastige, het volhardende. De arme man bleef niet constant in zijn willen. Daarvoor was zijn wil te zeer verzwakt.

Dal nu kunt gij alom in de wereld waarnemen: wilsvervagking. De symptomen traden in 1922 duidelijker op dan daarvoor.

De menscheit heeft het voornaamste deel van zijn wilskracht in den oorlog verbruikt. De oorlogvoerenden door de schier bovenmenscheit inspanning om niet te verliezen. De neutralen door de zorg om hun grenzen te beveiligen.

Toen bij het sluiten van den vrede de reactie kwam, diende men eerst af te wachten of de menscheit nog genoeg wilsvoorraad had om in een andere richting zich te ontwikkelen.

Men hoopte in 19, in 20, in 21.

Maar in 22 kan veilig de diagnose opgemaakt: de wereld is al te ver weg. De wilsvoorraad betekent weinig meer.

De menscheit is zenuwpatiënt geworden.

Gril wordt aangezien voor wil.

Vandaar de talrijke nieuwe koersen, die worden aangewezen en ingeslagen.

Maar het zijn de nieuwe koersen van den dronkaard, wiens verstand door den alkohol is be-neveld en wiens wil is verlamd. Het gaat achterwaarts, voorwaarts, links, rechts.

Een nieuwen koers moet het uit.

Doch het behoort een vaste koers te zijn.

En dien weet men niet te vinden.

Men leeft op de „bonne foi”.

Men wil schier alles, als men maar uit de misère komt.

Wie echter alles wil, heeft geen wil.

En het kleine beetje wil, dat in het volkerenleven is overgebleven, wordt nog misbruikt om de hulp af te wijzen van Hem, die als onze Koning van Israels Gods is gegeven.

HEPP.

OPEN BRIEF

aan den heer N. Baas, inzake zijne artikelen over „Reformatie-Mentaliteit”.

IV.

Geachte Broeder Baas!

Ge zult begrijpen, dat ik over het grootste deel van uw derde stuk een eerbiedig zwijgen bewaar. Ge hebt immers daarin critiek uitgebracht op onze prediking; dan moet er al een bijzondere reden zijn, wanneer men als predikant daarop gaat antwoorden. Ik meen, dat de juiste weg is, zulke dingen in de stilte te overdenken en te gebruiken bij zijn zelfcontrole, doch overigens het zwijgen er toe te doen. Alleen het slot van dien brief geeft mij reden, u iets te schrijven, omdat het niet meer critiek oefent doch een objectieven voorslag doet aangaande de inrichting van onze eeredienst, waarvan gij verbetering verwacht. Over dit uw reformatisch voorstel moge ik met bescheidenheid iets in het midden brengen.

Laat me u eerst echter de wellicht niet door u verwachte verzekering geven, dat het mij tot troost was, dit voorstel eerst aan het einde van uw derde artikel, dus over de helft van uw reeks, te vinden. Ge moet weten, dat men van onze preeken wel eens zegt, dat ze mank gaan aan het euvel, te gelijken op een kind met een waterhoofd. Wij zouden onze inleidingen, naar verhouding, veel te groot maken, en zoo lang met ons eerste punt bezig blijven, dat we al meer dan halverwege zijn voor we goed aan ons eigenlijke onderwerp toekwamen. Nu was het mij tot troost, te zien, dat een befaamd straatprediker als gij met eenzelfde moeilijkheid hadt te worstelen. Het behoeft dus niet alleen aan ons te liggen, wanneer de intellectuelen wel eens reden hebben om over dit ons euvel te klagen.

Uw voorstel dan houdt in, dat we voortaan onze preeken in tweeën zullen deelen. Eerst een stuk uitlegging van de onderscheidene Bijbelboeken. Daarna een korte toespraak tot stichting, een woord uit het leven en voor het hart. Van deze nieuwe methode, die ge een reformatie der prediking noemt, koestert ge de verwachting, dat leeraar en gemeente misschien er mede gebaat zullen zijn.

Houd mij ten goede, dat ik dit uw oordeel in het geheel niet kan deelen, en u uiteenzet, waarom dit zoo is. Ik zou echter willen beginnen met een wat angstige vraag. Broeder Baas! is dit nu alles, wat ge aan reformatische wenschen hebt kenbaar te maken onder het zoo veelbelovende hoofd „Naar het Woord terug”? Zou dan deze mast niet veel en veel te groot zijn voor zulk een notedopje en zijn dan geen ongelukken te vreezen?

Weet ge, welke ongelukken ik zie aankomen, wanneer uw wensch in vervulling gaat?

In de eerste plaats, dat we een zeer merkwaardig doch weinig stichtelijk schouwspel in onze kerken te zien zullen krijgen. Een deel der gemeente zal

bij het aanvangswoord aanwezig zijn en met aandacht de uitlegging der H. Schrift volgen. Is die gereed en wordt de tusschenzang opgegeven, dan gaan deze menschen weg, want het stichtelijke praatje (zoo zeggen zij), dat nu volgt, kennen zij reeds lang en het is hun niet de moeite waard, de koffie er voor koud te laten worden. — Een ander deel der gemeente evenwel moet niets hebben van die „intellectualistische” Schriftuitlegging, bovendien dikwijls handelende (naar uw voorstel) over gedeelten, die hun geenerlei belang inboezemen. Zij genieten nog een paar kwartier langer van hun bedrust en komen dan juist op tijd om zoo'n warm woord uit het hart tot het hart te be-luisteren, dat voor hen het een en het al is.

Voor gemeenten, die, gelijk zoo dikwerf (gelukkig!) bij ons het geval is, te worstelen hebben met gebrek aan plaatsruimte in de kerkgebouwen, zou dit ploegenstelsel nevens het blijvend gedeelte, dat men overal en bij alles heeft, wellicht een ver-nuftige oplossing zijn. Maar ik zou die methode toch weinig stichtelijk vinden! Er zou geen gemeente meer zijn doch alleen een gehoor, onder het Shakespeare'sche motto „as you like it”. En zulk een leuze behoort in Gods kerk niet thuis, vindt ge wel?

Ja, maar... zegt ge: zóó heb ik het niet be-doeld en nu teekent ge toch een caricatuur van mijn voorstel. Ik kan u antwoorden, dat zooveel dingen in het leven niet zoo bedoeld worden en toch zoo gebeuren. Men moet zich de uitwerking van wat men voorstelt nauwkeurig voor den geest brengen, wil men geen fiasco maken of schade aanrichten. Echter: zelfs al was mijn kijk op deze zaak te donker en mijn vrees niet gewettigd, dan zou ik toch, ook al vervielen dus deze praktische bezwaren, om principiële redenen mij er tegen moeten verzetten. Laat me dat in de tweede plaats u mogen verklaren.

Wat gij wilt, is: losmaken van elkaar van de uitlegging van Gods Woord en de stichting der gemeente. En dat lijkt me heel gevaarlijk. Want indien Gods volk waarlijk gebouwd zal worden in het geloof, onderwezen, vermaand, vertroost, be-stierd, — dan kan zulks alleen geschieden door het Woord Gods. De prediker heeft dat te ont-sluiten allereerst zoo, dat de hoorders den letter-lijken zin er van leeren verstaan; daarna zoo, dat het tot hun ziel gaat spreken en, met onder-scheiding bedienend, waarlijk blijkt te zijn levend en krachtig, en scherpzinniger dan enig twee-snijdend zwaard, en doorgaande tot de verdeeling der ziel en des geestes, en der samenvoegselen, en des mergs, en een oordeeler der gedachten en der overleggingen des harten. En zie — nu zoudt gij waarlijk die twee van elkander willen gaan scheiden! De uitlegging zou niet meer het hulp-middel zijn om tot de rechte prediking te komen, doch een zelfstandig deel van den eeredienst, en daarnaast zou dan komen de korte toespraak...

Laat ik uw woorden op het gunstigst uitleggen en aannemen, dat ge die toespraak ook uit een tekst wilt doen opkomen. Moet dan eerst die tekst weer worden uitgelegd of mogen alleen zulke ge-kozen worden, die volstrekt geen uitlegging noodig hebben? En moeten we dus eigenlijk telkens twee (in plaats van één) teksten behandelen, waarvan de eerste alleen exegetisch, de andere alleen prac-tisch?

Ik zal u eens wat vertellen. Er zijn hier en daar, naar men zegt, dominees, die al jaren lang uw methode volgen, zonder dat zij het weten of gij het wist. Zij leggen in het eerste deel hunner preek den tekst uit zoo goed en kwaad als het gaat. Dan laten ze zingen en komen aan de toe-passing toe. Verband van deze met hun tekst moet ge maar niet zoeken; de armen schijnen de gave te missen om het Woord, en het Woord alléén, te laten spreken. Ze doen nu nog een beetje van hun eigen vinding er bij: „een woord uit het leven en voor het hart”. Omdat de zoo veelzijdige Schrift hen daarbij niet bestuurt, vervallen zij zoo onge-

veer week aan week in hetzelfde habbeltje. En zoo is daar practisch reeds lang werkelijkheid wat gij nu als zeer reformatorisch ons voorhoudt.

En zoudt ge dat nu in werkelijkheid willen noemen: „Naar het Woord terug”? Ik zou geneigd zijn, juist den tegenovergestelden naam er aan te geven: „Van het Woord af”. Zoo zouden we helaas verliezen wat nu in jaren lang van verbeterde theologische opleiding te Amsterdam en Kampen is gewonnen, en zouden we de kerken ontvolken en de gemeenten verarmen. Het gezonde begrip van Gods Woord, dat onder de predikanten en de overige gemeentelieden hoe langer hoe meer verloren is, mede door den arbeid van mannen als Sikkel, Hoekstra, Klaarhamer en dergelijken, zouden we weer moeten uitrusten voor het om principiële redenen verlaten? Dat nocht! Ge zoudt ons daarmee onder de leuze van reformatie in het zog der hevigste reactie brengen. Nu zou dat niet voor het eerst gebeuren. De menschen, die het hardst om reformatie roepen, zijn soms de krachtigste bevorderaars van den teruggang. Maar gij zijt toch beter dan zulken, en hebt blijkbaar zelf reeds iets gevoeld van wat ik boven tegen u aanvoerde.

Ik leid dat tenminste hieruit af, dat ge schrijft: „Een herleving van de oude „toepassing”, maar dan in anderen geest.” En: „Misschien zouden leeraar en gemeente bij eene reformatie der prediking in dezen geest gebaat zijn.” Ge zingt dus zelf al welken kant het uitging; en wanneer een man van heilige uitspraken als gij „misschien” zegt, ligt daarin, dat ge toch tamelijk wankel staat in de overtuiging van de juistheid uwer gedachte. Misschien (dat woord heeft bij mijn „mentaliteit” een andere kracht dan bij de uwe) is het bovenstaande dus wel voldoende geweest om u te overtuigen, dat het kleine scheepje met den te grooten mast, genaamd „Naar het Woord terug”, zooals te vreezen was is vergaan. Gelukkig was er geen mensch aan boord, want zelfs de reeder zag nog te rechter tijd in, dat het niet ging en heeft het verlaten alvorens het zonk. In dat geval: gelukgewenscht!

Uw tweede reformatorische leuze was: „Naar het Sacrament terug”. Ik heb me ten zeerste verbaasd over wat ge onder die geweldige leuze hebt geschreven. Het loopt af in even een halve kolom, gaat enkel en alleen over de grootere kerken, en maakt slechts een kwestie van practijk, die gemakkelijk kan worden opgelost. Maar broeder Baas, nu hebt ge toch een langen mast willen zetten zelfs niet op een notedopje maar op een afgevalen blaadje, dat dreef op de wateren. Natuurlijk plonsen dan mast en blaadje onder zoodra ze elkaar raken.

We hebben hier in Utrecht nooit moeite met het naderen en verlaten van de tafel des Heeren, omdat wij de volgende regeling toepassen: Een paar ouderlingen postceeren zich in de zijgangpaden der kerk, en dragen zorg, dat de Avondmaalgangers beurtelings, de eene maal van rechts, de andere maal van links, naderen tot de tafel. Bank voor bank worden de leden toegelaten; en is het getal, dat kan plaats nemen, bereikt, dan geven zij dit door een wenk te kennen. Bij het afgaan der tafel kunnen dus tegelijk naderen, die van de andere zijde komen en nu de heert hebben. Zoo gaat alles zeer ordelijk en tot stichting. Als ik het me goed herinner, werd in sommige kerken in Amsterdam ook reeds eenigszins in die richting gewerkt. Dan is er geen gevaar, dat de groote stadskerken „het Avondmaal verliezen”.

Maar is een nuchtere, eenvoudige kwestie van orde, die, zooals ge ziet, veel gemakkelijker op te lossen is dan gij dacht, nu werkelijk de moeite waard om daarvoor de leuze op te heffen: „Naar het Sacrament terug”?

Weet ge, eerlijk gezegd, wat ik van zulke leuzen denk? Dat ze gevaarlijk zijn voor de echte reformatie.

Vooreerst omdat ze den indruk maken van een humoristische voordracht op een bruiloft of jaarfeest, die iemand een groot lachsucces bezorgt, doordat hij b.v. met geweldige stem zegt: „En Octavio riep met rollende oogen en donderende stem:” om dan fluisterend, zoo zacht mogelijk, te doen volgen: „Amarinda, uw hoed zit wat scheef.”

Ten tweede omdat ze, vaak opgeheven, gevaar opleveren, dat het zal gaan als met den jongen man, die telkens riep alsof hij in nood was door wild gedierte, zonder dat het waar was; doch toen het eenmaal wel het geval was, omkwam zonder hulp, aangezien men zijn geschreeuw weer voor een misplaatste grap hield.

Ten derde omdat leuzen als „Naar het Woord terug”, „Naar het Sacrament terug” enz. den indruk moeten vestigen bij anderen, dat naar het getuigenis van een onzer uitnemendste en meest geachte mannen we eigenlijk van het Woord en Sacrament reeds niet onbedenklijk zijn afgeweken en daarom nu door iemand van de echte reformatie-mentaliteit er toe teruggeroepen moeten worden. Lezen zulken nu ook verder wat ge schreeft, dan is het natuurlijk niet zoo erg, want dan zien ze hoe weinig

ge eigenlijk te reformeeren hebt. Maar blijven ze bij uw leuzen, zonder verder onderzoek — een niet denkbeeldig gevaar — dan moeten ze toch een geheel verkeerde gedachte van onzen kerkelijken toestand krijgen, en wie zou dat meer betreuren dan gij? Maar ge zoudt er toch aanleiding toe gegeven hebben.

Nu, tot de volgende week, D.V. Dan neem ik afscheid van u met een woord over het tweede deel van uw vierde en over uw vijfde artikel. Met broederlijken groet,

J. C. DE MOOR.

UIT DE SCHRIFT.

Hoelang nog verdragen?

(Oudejaarsavond).

„En Jezus, antwoordende, zeide: O, ongeloovig en verkeerd geslacht! hoelang zal ik nog met u lieden zijn? Hoelang zal ik u nog verdragen? Brought hem Mij hier.” Matth. 17:17.

De Oudejaarsavond is niet meer wat hij voor vijftig, ja, nog voor twintig jaren was.

Toen kwam er, als de wenteling van het jaar, rad bijna den cirkel dichtte, nog vroege over alle ziel.

Toen greep het versterf der tijden de menschen in de christenlanden nog aan.

Toen was het oor der menigte nog gevoelig genoeg om den voetstap van den dood te onderscheiden.

Toen huiverde men nog voor de vergankelijkheid.

En in breede massa toog men nog naar de bedhuizen. Vreemd keken velen er rond. Zij kwamen hier zelden. Zij vroegen naar het Godswoord weinig. Daarom kon de kerk hen niet trekken. Maar nu, nu voelden zij er zich onweersstaunbaar heengedreven. Het tijdelijke in zijn gebrokenheid trok een scheur ook in hun leven. Zonden doemden op voor hun geest. Het harde in hen werd week. Uit de kei van hun hart vloten langzaam druppelen. Met dichtgeknepen keel verlieten zij vaak het kerkgebouw. Zij liepen eenzaam soms nog een wijle rond. De gedachte aan het gezelschap, waarin straks al hun betere gevoelens zouden worden gesmoord, hinderde hen. Zij beloofden zich een nieuw leven.

Die Oudejaarsavond is aan het verdwijnen.

Men is oprechter geworden.

Eén avond aan den godsdienst te wijden en alle andere van het jaar aan de wereldvreemde acht men komedie.

Hooveelen hebben er hun oudejaarsavondbeloften gehouden?

Wat is zulk een vroomheid waard?

Wat beteekenen die avondwolkjes van berouw, die in den vroegen morgen reeds zijn weggedreven? Dan liever de konsekventie aangedurfd!

Dan liever voor alle oudejaarsavondstemming de ziel gesloten!

Dan liever onder kwinkslag het oude jaar uit, het nieuwe binnengetreden!

Dat is immers oprecht?

Op die oprechtheid zou veel af te dingen zijn. Wie zóó handelt, staat niet oprecht tegenover den tijd, die voorbij vliegt.

Niet oprecht tegenover zichzelf, want ieder gaat toch naar zijn eeuwig huis.

Niet oprecht tegenover zijn Schepper, want Diens rechten erkent men niet.

O, afschuwelijke oneerlijkheid!

Men is niet oprechter, men is schaamteloos geworden.

Op den Oudejaarsavond niet tot zichzelf te willen inkeeren, getuigt van zelfverlaging, van verontziedelijking, van gewetensverkrachting, van verbeestelijking.

Als de klokken luiden ten bewijze, dat het Oudejaar ten einde liep, heft het beest versuft den kop op, de waakhond begint te blaffen.

Maar daarna slapen zij in.

Zij hebben geen tijdsbegrip.

Zij kennen geen huivering voor de eeuwigheid. Is menig modern mensch niet hun gelijk?

De gemeente houde den Oudejaarsavond in waarde.

Ook onder haar is verslapping ingetreden.

De kerken zijn, zoo het Oudejaar niet met den Nieuwtestamentischen sabbat samenvalt, niet voller dan anders, maar leeger.

Men heeft zooveel te beredderen om straks in zijn gezin den overgang van oud naar nieuw door te maken.

Men zal daar misschien het tekort vereffenen door een gebed in het midden der zijnen op te zenden.

Een zekere nuchterheid heeft menigeen onzer aangetast.

Aan ware wijding, gelijk die door den Geest onder de prediking wordt gewekt, heeft men minder dan vroeger behoefte.

Dat is een teeken van doervloeiing, volk van God!

De Oudejaarsavond, goed beleefd, is een avond van ontvankelijkheid.

Dan heeft de ziel stilte noodig.

Stilte en wijding en leiding.

Dan wil zij stemmen opvangen en zwijgen.

Dan gedenkt zij, hoe hij de intrede van het jaar, dat nu zijn loop eindigt, deze er nog was en die, en de droefheid komt opnieuw boven, het is of de wond weer opengaat, of het verdriet weder een verwoeden aanval tegen hen zal richten totdat uit het Godswoord de grafstem komt: „Alle vleesch is gras en al zijn goedertierenheid als een bloem des velds”. Maar dan valt ook een hazinstem in: „Ik ben de Opstanding en het Leven, die in Mij gelooft zal leven al ware Hij ook gestorven”.

En uw ziel snikt.

Daar verheffen alle driehonderdvijfenzestig dagen van het bijna verlopen jaar hun stem en zij klagen u aan bij de vierschaar Gods. Zij beschuldigen u van de vuilste zonden.

En uw ziel buigt zich neder en weet niet te antwoorden en is van de waarheid dier aanklacht diep overtuigd.

Daar klinkt uit den hemel een stem.

Het is de stem van uw Heiland.

Gij verwacht, dat die u troosten zal?

Maar dat valt bitter tegen.

Hij vraagt: hoelang zal ik u nog verdragen?

Want Hij die gisteren en heden dezelfde is en die vraag tot Zijn jongeren richtte, wendt Zich daarmee ook tot u.

De omstandigheden zijn wel veranderd. Daarom zegt Hij tot u niet: hoelang zal ik nog lichamslyk bij u zijn?

Maar och dat gij het u des te meer aantrekt, hoelang zal ik u nog verdragen?

Schuij die weemoedige vraag en die pijnlijke aanspraak: „o ongeloovig en verkeerd geslacht!” niet naar de Farizeeën af.

Al zijn die er ook in begrepen, zij gelden toch de discipelen het meest.

De wereld raken zij zijdelings, maar u rechtstreeks.

De discipelen konden den duivel uit den maanzieken knaap niet uitwerpen; maar wat overwinningen hebt gij dit jaar op den duivel behaald?

Hoe dikwijls heeft het mosterdzaad-geloof zich in zijn kracht bij u getoond?

Welke bergen hebt gij verzet?

Een vol jaar had Christus u gegeven om als Zijn discipelen en discipelinnen Zijn Naam uit te roepen en van Zijn grootheid te zingen en Zijn heil aan te prijzen en Zijn wederkomst te profeteeren.

Een vol jaar!

Hoe hebt gij het besteed?

Verwondert het u, als Hij u toevneegt: hoelang zal ik u nog verdragen?

Wat zou het baten of Hij u een nieuw jaar schenkt?

Wat waarborg kunt gij geven, dat gij het daarin beter zult?

Zal het geen de capo zijn van het oude?

Of misschien nog een bittere verslechtering?

Wat heeft de Heiland eigenlijk aan ons!

Waarom zou Hij nog langer geduld met ons gebruiken?

Jezus verwachtte van Zijn jongeren geen antwoord.

Ook van u niet.

Gij moet het aan Hem overlaten, hoelang Hij u nog verdragen wil.

Tracht u met betrekking tot het voorbij gegana jaar niet te verdedigen.

Zwijg.

Zwijg.

Zwijg.

Want uw Jezus spreekt.

Hij sprak tot hen, die Hem eens omringden: brengt den knaap hier.

Hij spreekt tot u: breng uw ziel hier.

En als die ziel dan uit enkel schaamte zwijgt, als uw ziel door dat zwijgen belijdt: Uw doen is rein. Uw vonnis gansch rechtvaardig, dan zal Hij haar reinigen van al de duivelachtigheden van het oude jaar.

Dan zal zij kreunen van pijn, omdat zij haar Meester zoo slecht heeft gediend.

Maar dan zal zij ook danken, dat zij dit gansche jaar door Hem is verdragen.

En onder den nagalm van het „Zoover het Oosten is van het Westen, zoover doet Hij onze overtredingen van ons”, luidt het nieuwe jaar in. HEPP.

KERKELIJK LEVEN.

Toespraak van Prof. Grosheide bij het overdragen van het portret en een deel der bibliotheek van Prof. Baynick aan H.H. Directeuren der Vereen. voor H. O. op G. G.

Hooggeachte Heeren,

Wij danken U, dat ge ons in de gelegenheid stelt om te dezer plaats te komen verrichten een deel van plicht. Als zoodanig immers zou ik liefst willen kenmerken de aanbidding van het portret en een deel van de bibliotheek van wijlen Prof. Baynick aan de Vereen. v. H. O. op Geref. Grondslag.

De voormalige Deutsche Keizer heeft eenmaal bij het grafmonument van De Ruiter uitgesproken, dat het geen klein volk was, dat zoo zijn groote mannet eert. „Geloof in een dusdanig woord niet meer te mogen zien dan een soort van beleefdheid, een phrase

als men die ook bibliotheek moesten leven mislukken v zal hangen nigen zullen betrekkelijk van een m aandenken d gesproken.

Maar van hiet voor u die mogen z tal van kri Die alle heb ze heel ve geschonken en kracht te zijn van Ja, van

want aan d de man gew hoef voor die in over Nederland Nederland o het wezen Christelijk volk op he

Het Comité weer niet g gen, dat oc geestverwan roeld met o

Men zou strij, dat V. I. I. Ik g gegeven aan een leidsman en van de de Christelij van de Rijk Acad. van Generale Sy

door, vond schap. Wat had naar a gebad zich allerle ter niet door a voor profess filosofie beoelma

het middelp het Nederla hij hoogler in eigenlike En de la

uit te druk leeraar aan arbeid zoo alle richting feit, dat w namons zoo de V. U.

Onze jelt aan Het le doci in het als Baynick niet zelden in het opent

staat een g betuigen in predikanten en beweging Zoo is het slechts met leerlingen

ze dragen te houden mannen. B doorgaans leeraar te h En dan de niet alleen

wikkelde zijn ze no publica dia trouwens B uit te lokke

En nu i treurd bij gedroegen i Zijn geest

ochten zin v of wa diend toch voorl En dat brad aanbieden.

Aula en lood aan academisdu ook in dit nog trencij broekt hier

als Sillevin Kuyper en dankbaar is geschonk. A de galerij. aanvullen e in olieverf

We meo te zijn gey kostelijk E thans het v werd bereh te schillen dracht. Er

trek. En ekele fok stellen, wi